SROI - מדידת הערך החברתי-כלכלי של הכשרות בנושא בטיחות הטיפול: מחקר חלוץ

הדס מאיר[1], גיא קופל[1], עידית ברזילי[2], חנה גורודצקי[2], שלומית צוקרמן[2], לימור כהן אשכנזי[2], רחלי מגנזי[1]
1. המחלקה לניהול, התוכנית לניהול מערכות בריאות, אוניברסיטת בר אילן
2. היחידה לניהול סיכונים ברפואה, הקרן הפנימית בהנהלת ענבל

רקע

בעשור האחרון אומצה מתודולוגיית ה-SROI (Social Return On Investment) במערכות בריאות בעולם להערכת תוכניות מניעה וקידום בריאות. מודל זה מתרגם השפעות חברתיות וארגוניות לערך כספי מדיד, ובכך מאפשר להעריך "תוצאות רכות" כגון שיפור בתרבות הבטיחות, תחושת שליטה ושיתוף פעולה צוותי שאינן מקבלות ביטוי במדדי ROI מסורתיים. **למרות חשיבותו, כמעט ואין כיום יישום של המודל להערכת הכשרות צוותים רפואיים בתחומי ניהול סיכונים ובטיחות הטיפול.**

מטרות

מדידת והערכת הערך החברתי-כלכלי והחזר ההשקעה של הכשרות מקצועיות בבטיחות הטיפול עבור צוות מטפל במערכת הבריאות.

שיטות מחקר

מחקר חלוץ בחן שלוש הכשרות שנערכו בבית הספר "מבט" המרכז ללימודי איכות, בטיחות טיפול וניהול סיכונים ברפואה המופעל על ידי היחידה לניהול סיכונים ברפואה בחברת ענבל וחטיבת המרכזים הרפואיים הממשלתיים במשרד הבריאות.
ההכשרות שנבחנו הינן **פיענוח מוניטור עוברי, ניהול השלב השני והשלישי של הלידה, ושיפור מיומנות באבחון אוטם שריר הלב.**

במחקר השתתפו **58** אנשי צוות שעברו הכשרה במהלך שנת 2025.
כלי המחקר, בשיטה מעורבת, כלל שאלון ייעודי מתוקף (Cronbach α=0.96) המבוסס על שאלות כמותיות בסולם ליקרט 1-10 כמו גם שאלות פתוחות.
לצורך החישוב הכלכלי נעשה שימוש במודל HACT Social Value Bank, תוך התאמתו להקשר הרפואי ובקיזוז תיקוני חישוב שמרניים (Attribution 35% Deadweight 25% Drop-off 20%) למניעת הערכת יתר של הנתונים.

ממצאים

נמצא יחס SROI חיובי ומשמעותי בכל סוגי ההכשרות, שנע בין 1:6 ל-1:10. המשמעות היא שכל שקל שהושקע בהכשרה הניב ערך חברתי-כלכלי של בין 6 ל-10 ש"ח למערכת. הערך הגבוה ביותר נמצא בהכשרת שיפור מיומנות באבחון אוטם שריר הלב (1:10).

הממצאים האיכותניים תמכו בנתונים הכמותיים; המשתתפים דיווחו שהשתתפות בהכשרה חיזקה את הביטחון המקצועי, שיפרה את המודעות האישית והמחלקתית לסיכונים קליניים והשפיעה באופן חיובי על התפיסה של דיווח על טעויות ואירועים חריגים.

השקעה וערך (SROI)

הכשרות ומקצועיות

אבחון קליני (אוטם שריר הלב)

דיווח ושיפור תהליכים

מסקנות והמלצות

ניתן ליישם במערכות בריאות את מתודולוגיית ה-SROI להערכת תרומתן של **הכשרות איכות ובטיחות.**

חדשנות המחקר טמונה ביכולת לכמת ולבחון באופן איכותני ערכים של תרבות ארגונית וביטחון צוותי לכדי החזר השקעה מדיד.

מומלץ להרחיב את השימוש בכלי זה לבחינת **הכשרות** נוספות במערכת הבריאות וכן לבצע מעקב ארוך טווח אחר שינוי הערכים לאורך זמן.

א.ה.ב.